

به ناوی خوای به خشنده و میهره بان

به ناوی گه له وه

ئه نجومه نی نیشتمانی کوردستانی عیراق

ژماره ی دهرهینان : ۱۲

روژی دهرهینان : ۲۰۰۲/۷/۱

پشت به حوکمه کانی برگه (۱) ی مادده ی (۵۶) و مادده ی (۵۳) له یاسای ژماره (۱) ی هموارکراوی سالی (۱۹۹۲) و له سه ر داوای وه زیری روشنیری و ره زامه ندی ئه نجومه نی وه زیران و ئه و یاسا کاریه ش که ئه نجومه نی نیشتمانی کوردستانی عیراق له دانیشتنی ئاسایی ژماره (۲۶) ی روژی (۲۰۰۲/۶/۳۰) یدا ئه نجامی داوه و به پی ئه و ده سه لاته ش که برگه (۳) ی مادده ی دووه می یاسای ژماره (۱۰) ی سالی ۱۹۹۷ پیمانی داوه ، برپاری دهرهینانی ئه م یاسایه ی خواره وه مان دا :

یاسای ژماره (۱۲) ی سالی ۲۰۰۲

یاسای ئه نجومه نی بالای وهرزشی ههریمی کوردستانی عیراق

((به شی یه که م))

پیناسه کان

مادده ی یه که م :

مه به ست له م دهسته وازانه ی خواره وه مانا کانی به رامبه ریانه :

ههریم : ههریمی کوردستانی عیراق .

ئه نجومه ن : ئه نجومه نی بالای وهرزشی ههریمی کوردستانی عیراق .

سه روک : سه روکی ئه نجومه نی بالای وهرزشی ههریمی کوردستانی عیراق .

ئه مینداری دارایی : ئه مینداری کاروباری دارایی ئه نجومه نی بالای وهرزشی ههریمی کوردستانی عیراق .

مه کته ب : مه کته بی یانه و یه کیتییه وهرزشیه کان له باره گای ئه نجومه نی بالای وهرزشی ههریمی کوردستانی عیراقدا .

یه کیتی : دهسته یه کی وهرزشیه ، به ئه نجومه نه وه په یوه سه ته ، سه ره رشتی کاروباری گه مه یه که له گه مه وهرزشیه کان ده کات .

یانه : دهسته یه کی به پی یاسا ئیجازه پیدراوه ، له کومه لی خه لگ پیک دیت که له هزریکی وهرزشیدا یه که ده گرنه وه .

(بهشی دووهم)

دامه ززاندن و فرمان و ئامانجه كانی

ماددهی دووهم :

به پیی ئه م یاسایه ، ئه نجومه نی به ناوی (ئه نجومه نی بالای وهرزشی ههریمی کوردستانی عیراق) ساز دهریت و به بالاترین دهستهی کاروباری وهرزشی ههریم له قه له م دهری و به سه رۆکایه تی ئه نجومه نی وهرزانه وه په یوه ست ده بی و باره گاکه شی له هه ولیری پایته ختی

ههریمدا ده بی و ، له مانه ی خواره وه پیک دیت :

یه که م / دهسته ی گشتی ، له مانه پیک دیت :

۱. سه رۆکانی یه کیتییه وهرزشییه کانی ههریم .

۲. سه رۆکانی یانه وهرزشییه کانی ههریم .

۳. بهرپرسی لیزنه گه لی وهرزشی پاریزگاکان .

دووهم : دهسته ی تهنفیزی ، له مانه ی خواره وه پیک دیت :

۱. سه رۆک .

۲. جیگری سه رۆک .

۳. سکریتیر .

۴. ئه مینداری دارایی .

۵. بهرپرسی یانه و یه کیتییه وهرزشییه کان .

۶. بهرپرسی مه کته بی پیوه ندیگه ل و راگه یاندن .

۷. بهرپرسی لیزنه گه لی وهرزشی پاریزگاکان .

۸. نوینه ری وهرزه تی رۆشنیری .

۹. نوینه ری وهرزه تی پهروه ده .

۱۰. نوینه ری فیرکردنی بالا .

۱۱. نوینه ری وهرزه تی کاروباری پیشمه رگه .

۱۲. نوینه ری وهرزه تی ناوخۆ .

۱۳. نوینه ری لاوانی کوردستان .

۱۴. (۲) سی شاره زای پسپۆر که سه رۆک به ره زامه ندی ئه نجومه ن ناوزه دیان ده کات .

سییه م : لیزنه وهرزشییه کانی پاریزگاکان :

لیزنه ی پاریزگا له (۳) سی ئه ندام پیک دیت که له لایه ن سه رۆکایه تی یه کیتی و یانه وهرزشیه کانی پاریزگاکه وه هه لده بژیردرین و لیزنه که ش له ناو ئه ندامه کانی خۆیدا سه رۆکیک و بهرپرسیکی دارایی بو خۆی هه لده بژیری . ئه رکی سه رشانی ئه م لیزنه یه ئه وه یه که

سه‌په‌رشتی هه‌موو کاروباریکی وهرزشییی پارێزگا‌که ده‌کا و راپۆرت‌گه‌لی خولاو خول (تقاریر دوریه) یش له باره‌ی بزاقی وهرزشیییه‌وه پێشکەش به ئه‌نجومه‌ن ده‌کات.

مادده‌ی سێهه‌م :

ئه‌نجومه‌ن سه‌ربه‌خۆیی ئیداری و دارایی خۆی هه‌یه‌وه شه‌خسیه‌تی مه‌عنه‌ویی خۆیشی ده‌بێت.

مادده‌ی چواره‌م :

ئامانجی ئه‌نجومه‌ن ئه‌وه‌یه که :

١. خه‌مخۆریی بزاقی وهرزشی له هه‌رێمدا بکا و به‌ره‌و چاکتری بیات .
٢. بیروباوه‌ر و ئامانجه‌کانی لیژنه‌ی ئۆله‌مپی نیو ده‌وله‌تی ره‌گداکو‌تاو بکات .
٣. گرنگی بزوتنه‌وه و چالاکیه‌کانی وهرزش زه‌ق و زۆپ بخاته‌پوو به‌ جووری که له‌ گه‌ل ئامانجه‌کانی گه‌لی کوردستانی عێراقدا بگونجی .
٤. یاریده‌ی یانه‌و یه‌کێتییه‌ وهرزشییه‌کانی هه‌رێم بدات و له‌ هه‌موو روویه‌که‌وه پشتیان بگری تا بتوانن ئه‌رك و فرمانی خۆیان به‌و شیوه‌یه‌ی که ئومیدیان لی ده‌کری ئه‌نجام بدن .
٥. بۆ هاوکۆمه‌کی و هاوده‌نگی له‌ گه‌ل یه‌کێتی و یانه‌ وهرزشییه‌کانی ده‌ره‌وه‌ی هه‌رێمدا بکه‌ویته‌ کار .

مادده‌ی پێنجه‌م :

یه‌که‌م : ده‌سته‌ی ته‌نفیزی ، هه‌ر دوو مانگ جارێک ، کۆبوونه‌وه‌یه‌کی ئاسایی ساز ده‌دات و ، سه‌رۆک یان دووسێیه‌کی ئه‌ندامانی بۆیان هه‌یه‌ بۆ کۆبوونه‌وه‌یه‌کی لاوه‌کی بانگه‌یشتی بکه‌ن . دووه‌م : ده‌سته‌ی ته‌نفیزی ئه‌م ئه‌رك و فرمانانه‌ ده‌گریته‌ ئه‌ستۆ:

١. به‌رنامه‌ی وهرزشییی وهرزی وهرزش داده‌نی و ده‌یخاته به‌رده‌ست ده‌سته‌ی گشتی بۆ موساده‌قه له‌سه‌ر کردنی .
٢. ئه‌رك و فرمان و بزاقی لیژنه‌ وهرزشییه‌کانی پارێزگا دیار ده‌کات .
٣. دابه‌شکردنی کۆمه‌کی دارایی به‌سه‌ر یانه‌و یه‌کێتییه‌ وهرزشییه‌کاندا رێک ده‌خات .
٤. به‌ پێی یاسا ئیجازه به‌ یانه‌ وهرزشییه‌کان ده‌دات .
٥. ئیداره‌ی ده‌زگا و یاریگه‌ وهرزشییه‌کان به‌رپۆه ده‌بات .
٦. به‌ پێی یاسا یه‌کگرتنی دوویانه‌ یان زیاتر ئیقرار ده‌کات .
٧. ئه‌گه‌ر ده‌سته‌ی ئیداره‌ی یانه‌و یه‌کێتییه‌ وهرزشییه‌کان له‌ یاسا و عورف و عاده‌تی وهرزشی لا بدن سزایان به‌سه‌ردا ده‌سه‌پینی ، به‌ له‌ کارخستن و هه‌لوه‌شاننده‌وه‌شیانه‌وه .
٨. سه‌لاحیه‌تی ده‌ره‌ینانی فه‌رمانگه‌لی ناردنی شاندى بۆ ناوه‌وه و ده‌ره‌وه‌ی هه‌رێمیش

هه‌یه

((بهشی سییه م))

ماددهی شه شه م :

ئەرك و فرمانه كانی سەرۆك :

سەرۆك ئەم ئەرك و فرمانانهی خواره وه ده گریته ئەستۆ :

۱. سەرۆكایه تی کۆبوونه وهی دهستهی گشتی و دهستهی ته نفیزی ده کات .
۲. له بهردهمی دادگا و لایه نه كانی دیکه ی حکومهت و لایه نی دیکه شدا نوینه رایه تی ئەنجومه ن ده کا و ، ده شتوانی که سیکی تر له جیاتی خوی بۆ ئەو ئەرکه دابنی .
۳. به پئی بنیچه یاساییه کان هه موو گرێبه ست و پیکهاته نه وه رزشییه کان ئیمزا ده کات.
۴. له گه ل ئەمینه داری داراییدا ئیزنه کانی صه رف و صکوک ئیمزا ده کات .
۵. هه ندی له ئەرك و فرمانه کانی خوی به جیگری سەرۆك ده سپیری .
۶. ئەرك و فرمان و سه لآحییاتی سکرته ی و ئەمینه داری دارایی ده سنیشان ده کات .

ماددهی جه وته م :

دهستهی گشتی ئەمانه ی خواره وه ده گریته ئەستۆ :

۱. سەرۆك و ئەندامانی دهستهی ته نفیزی هه لده بژیریت — ته نیا نوینه رانی وه زاره ته کان و لاوانی كوردستان و ئەو شاره زایانه شی لی ده رچی که به دامه زراندن داده مه زرین.
۲. گفتوگو له سه ر مه حزه ری کۆبوونه وه کانی پیشتر ده کات .
۳. راپۆرتی چالاکي و پلانه جوړبه جوړه کانی سالی تازه ی ئەنجومه ن ته سدیق ده کات .
۴. گفتوگو له سه ر ئەو پیشنیازانه ده کات که یه کیتی و یانه وه رزشییه کان پیشکەشی ده کەن ، ئەوجا به ر له کۆبوونه وه ، له که می به مانگیك به نووسین پیشکەشی ده کات به مه کته بی یه کیتی و یانه کانی ئەنجومه ن .
۵. راپۆرتی حساباتی کۆتایی سالی دارایی رابوردوی ئەمینه داری دارایی ئەنجومه ن ته سدیق ده کات .
۶. بوجه ی سالانه ی ئەنجومه ن ئاماده ده کات و پیشکەشی ده کات به لایه نه پیوه ندیداره کان.
۷. دروشمی ئەنجومه ن دیارده کات .

ماددهی هه شه م :

دهستهی گشتی له کۆتایی هه موو سالی کدا له سه ر بانگه یشتنی نوسراوی دهستهی ته نفیزی کۆبوونه وه یه ک ساز ده دات . له و بانگه یشته دا دهستهی ته نفیزی کات و جیگای کۆبوونه وه که دیار ده کات و ئەم به یاننامه نه شی له گه لدا ده نیری :

دروشه ی وه قايعی كوردستان

www.mojkurdistan.com

۲. راپۆرتی ته دقیقکاری حسابات له ئەنجومەن .

۳. راپۆرتی ژمیریاری یاسایی له باره‌ی سالی دارایی رابوردوو .

۴. خه‌میلاندنه‌کانی بوجه‌ی سالی دادی .

مادده‌ی نۆیه‌م :

۱. له‌ کۆبوونه‌وه‌ی ده‌سته‌ی گشتیدا ، نیصابی یاسایی به‌ ئاماده‌بوونی دووسێیه‌کی ئەندامان دیتته‌جی ، دهن‌ا کۆبوونه‌وه‌که‌ بۆ ماوه‌ی یه‌که‌ هه‌فته‌ دوا‌ده‌خری‌ت و نیصاب به‌ ئاماده‌بوونی سێیه‌کی ئەندامان دیتته‌جی .

۲. ئەگەر هه‌لومه‌رجیکی ناکاو روویداو ده‌سته‌ی گشتی له‌ کاتی دیارکراودا کۆنه‌بووه‌وه ، ئەوه‌ له‌و باره‌دا پێویسته‌ له‌سه‌ر ئەنجومەن کات و وه‌ختیکی تر بۆ کۆبوونه‌وه‌که‌ دیار بکات و ئەندامه‌کانیشی لی‌ ئاگادار بکات .

۳. ده‌ستی گشتی کۆبوونه‌وه‌کانی خۆی به‌ سه‌رۆکایه‌تی سه‌رۆک سازده‌دا و ئەگەر ئەو دیارنه‌بوو ، ئەوه‌ له‌و باره‌دا به‌ سه‌رۆکایه‌تی جیگره‌که‌ی سازی ده‌دات .

۴. ئەگەر سه‌رۆک و جیگره‌که‌شی هه‌ردووکیان دیارنه‌بوون ، ئەوا کۆبوونه‌وه‌که‌ بۆ ماوه‌ی هه‌فته‌یه‌که‌ دوا‌ده‌خری ، خۆ ئەگەر هات و له‌ کۆبوونه‌وه‌ی دوا‌ی ئەوه‌شدا ئاماده‌ نه‌بوون ، ئەوه‌ له‌و باره‌دا ده‌سته‌ی گشتی له‌ ناو ئەندامه‌کانی ئەنجومه‌ندا سه‌رۆکی بۆ کۆبوونه‌وه‌که‌ ده‌سنیشان ده‌کات .

۵. ده‌سته‌ی گشتی بریاره‌کانی خۆی به‌ زۆرینه‌ی ره‌ها ده‌رده‌یینی‌و ، ئەگەر دهن‌گه‌کانیش هاوتابوون ، ئەوه‌ له‌و باره‌دا دهن‌گی سه‌رۆک بۆ کام تایان بووی ، بۆ ئەوه .

۶. دهن‌گدان له‌سه‌ر بریاره‌کانی ده‌سته‌ی گشتی له‌ رووه .

مادده‌ی ده‌یه‌م :

۱. ده‌شی سه‌رۆک ، یان دوو سێیه‌کی ئەندامانی ده‌سته‌ی ته‌نفیزی ، بانگه‌یشتی ده‌سته‌ی گشتی بکه‌ن بۆ کۆبوونه‌وه‌یه‌کی لاوه‌کی بۆ گفتوگۆکردن له‌سه‌ر مه‌سه‌له‌گه‌لی دیارکراو .

۲. ده‌سته‌ی گشتی ناشی کۆبوونه‌وه‌یه‌کی لاوه‌کی بۆ سه‌یرکردنی بابه‌تی که‌ له‌وه‌ پێش بر‌دراوه‌ته‌وه‌ ساز بدات تا شه‌ش مانگ به‌سه‌ر ئەو کۆبوونه‌وه‌یه‌دا رانه‌بووری که‌ بابه‌ته‌که‌ی تیدا بر‌دراوه‌ته‌وه .

۳. له‌ کۆبوونه‌وه‌ لاوه‌کییه‌کاندا هه‌مان ئیجرائاتی کۆبوونه‌وه‌ ئاساییه‌کان ده‌گیریتته‌ به‌ر .

((به‌شی چواره‌م))

حوکه‌مه‌ داراییه‌کان

مادده‌ی یازده : ئه‌رشیفی رۆژنامه‌ی وه‌قايعی کوردستان

دارایی ئەنجومەن له‌مانه‌ پیک دیت : www.mojkurdistan.com

١. ئەو بېره پارانهی که له بوجهی هه رێمدا بۆی دانراوه .
٢. داهااتی دهزگا و یاریگه وهرزشییه کانی سه ر به ئە نجومه ن .
٣. کرێی مال و مولکی گواسته نی و ناگواسته نیی ئە نجومه ن .
٤. باربۆ و به خشش .
٥. ره سمی ئیجازه پیدانی کردنه وه و ره سمی تازه کردنه وه ی ئیجازه ی ئەو یاریگه و یانه وهرزشییه ی که له لایه ن که رتی تایبه ته وه به رپۆه ده بێن .

مادده ی دوازه :

حساباتی ئە نجومه ن ده که وێته ژێر رکێفی ريقابه ی داراییه وه .

مادده ی سیازده :

١. ماوه ی ده سته ی ته نفیزی چوار سالی رۆژمێریه (تقویمیه) ، به مه رجی ئە ندامه کانی دوا ی هه ر خولێکی ئۆله مپی سا ، ساز بدری یان نه دری ، یه کسه ر ده سنیشان بکرین .
٢. له پاش کۆتایی ها تني ئە م خوله ئۆله مپییه ی ئیستا ، ماوه ی ده سته ی ته نفیزی یه که م چوار سالی رۆژمێری ده بیته .

((به شی پینجه م))

حوکه مه کۆتاییه کان

مادده ی چوارده :

ئە نجومه ن بۆی هه یه رێنمایی پێویست بۆ سانا کردنی به رکارخستنی حوکمه کانی ئە م یاسایه ده ربه یینی .

مادده ی پازده :

هه ر ده قی پێچه وانه ی حوکمه کانی ئە م یاسایه بیته ناخریته به رکار .

مادده ی شانده :

پێویسته وه زیره پێوه ندیداره کان حوکمه کانی ئە م یاسایه بخه نه به رکار .

مادده ی چه قده :

ئە م یاسایه له رۆژی بلاوکردنه وه ی له (وهقايعی کوردستان) دا ، ده خرێته به رکار .

د. رۆژ نوری شاوه یس

ئهرشیفی رۆژناری و مه یاری کوردستان - عیراق

www.mojkurdistan.com